

تعهدات بین المللی کارگری و کارفرمایی ایران
بر اساس مقابله نامه های سازمان ملل متحد
و سایر سازوکارهای بین المللی

تعهدات بین المللی حقوق بشر و سایر سازوکارهای اجرایی سازمان ملل متحد

مرور کلی

• این واحد درسی به ارائه اطلاعات درباره موارد زیر می پردازد:

❖ مشارکت جمهوری اسلامی ایران در اسناد اصلی و بین المللی حقوق بشر سازمان ملل متحد

(سازمان ملل) با پیامدهای آن بر حقوق کار و کارگران

❖ ماهیت تعهدات ایران به موجب آن اسناد حقوق بشر

❖ چگونگی اجرا و انفاذ حقوق کار با توسل به اسناد حقوق بشر

❖ نمونه های موردی از اجرای حقوق کار با استفاده از اسناد حقوق بشر

مشارکت ایران در اسناد حقوق بشر

تعهدات حقوق بشری ایران

ایران طرف پنج میثاق اصلی و بین المللی حقوق بشر است که حقوق کار را نیز در شمول خود دارند و به موجب آن ها تعهداتی دارد:

- میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (ICCPR)
 - میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (ICESCR)
 - کنوانسیون بین المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی (CERD)
 - پیمان نامه حقوق کودک (CRC)
 - کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت (CRPD)
- همچنین ایران متعهد به پیروی از قواعد حقوق بین الملل عرفی نیز می باشد:
- برخی مفاد اعلامیه جهانی حقوق بشر (UDHR) که در سال ۱۹۴۸ به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید، حقوق بین الملل عرفی تلقی می شوند.

معاهدات حقوق بشر با اثر اقناعی بر ایران

- ایران طرف معاهدات حقوق بشری زیر نیست اما این معاهدات می توانند واجد اعتبار اقناعی باشند:

کنوانسیون بین المللی حمایت از حقوق تمامی کارگران مهاجر و اعضای خانواده آنان (ICMW)	کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان (CEDAW)
---	---

تعهدات حقوق بشری ایران

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (ICCPR)

ICCPR برای ایران لازم الاجرا است

ICCPR حقوق مدنی و سیاسی ای را مقرر می کند که دولت ها مکلف به رعایت آن ها هستند (حقوق منفی)

مفاد خاصی که در خصوص حقوق کار هستند شامل موارد زیر است:

- منع تبعیض (ماده ۲)
- منع بردگی و کار اجباری (ماده ۸)
- حق تشکیل مجامع (ماده ۲۱)
- حق اجتماع (ماده ۲۲)
- حق حمایت بالسویه قانون (ماده ۲۶)
- حمایت از حقوق اقلیت (ماده ۲۷)

میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (ICESCR)

ICESCR برای ایران لازم الاجرا است

ICESCR حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که دولت ها مکلف به رعایت آن ها هستند (حقوق مثبت) را مقرر می کند.

مفاد خاص مربوط به حقوق کار عبارتند از:

- منع تبعیض (مواد ۲ و ۳)
- حق کار (ماده ۶)
- حق تمتع از شرایط عادلانه و مساعد کار (ماده ۷)
- حق تشکیل اتحادیه و حق اعتصاب (ماده ۸)
- حق تامین اجتماعی (ماده ۹)
- حق مرخصی زایمان و حمایت در برابر کار کودک (ماده ۱۰)
- حق سلامت شغلی [بهداشت حرفه ای] (ماده ۱۲)

دولت های عضو به طور منظم به کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی گزارش ارائه می دهند.

کنوانسیون بین المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی (CERD)

CERD برای ایران لازم الاجرا است

CERD متعهد به حذف و محو تمام اشکال تبعیض نژادی است

• هر نوع تمایز، ممنوعیت، محدودیت یا رجحان بر اساس نژاد و رنگ یا نسب و یا منشا ملی و یا قومی

مفاد خاص مربوط به حقوق کار عبارتند از:

• حمایت در برابر تبعیض نژادی (ماده ۲)

• حق تمتع مساوی از حقوق اقتصادی شامل حق کار، انتخاب آزاد شغل، شرایط عادلانه و رضایتبخش کار،

برخورداری از حمایت در برابر بیکاری، دریافت دستمزد مساوی برای کار مساوی، دریافت پاداش منصفانه

و رضایتبخش و حق تشکیل اتحادیه های صنفی و عضویت در آن ها (ماده ۵ (ه))

دولت های عضو به طور منظم به کمیته رفع تبعیض نژادی گزارش ارائه می دهند.

پیمان نامه حقوق کودک (CRC)

CRC برای ایران لازم الاجرا است

CRC اقدامات مشخص برای حمایت از کودکان را مقرر می کند

- کودک هر انسان دارای کمتر از ۱۸ سال سن است مگر این که طبق قانون قابل اعمال در مورد کودک، سن قانونی کمتر تعیین شده باشد

مفاد خاص مربوط به حقوق کار عبارتند از:

- منع تبعیض (ماده ۲)
- حمایت در برابر خشونت، صدمه یا سوءرفتار (ماده ۱۹)
- حمایت در برابر بهره کشی اقتصادی از جمله حداقل سن اشتغال به کار (ماده ۳۲)
- حمایت در برابر بهره کشی و سوءاستفاده جنسی (ماده ۳۴)
- حقوق مربوط به مخاصمات مسلحانه (ماده ۳۸)

دولت های عضو به طور منظم به کمیته حقوق کودک گزارش ارائه می دهند

کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت (CRPD)

CRPD برای ایران لازم الاجرا است

هدف از CRPD حصول اطمینان از بهره مندی کامل و برابر افراد دارای معلولیت از حقوق بشر و آزادی های بنیادین است

- کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت حقوق جدیدی اعطا نمی کند بلکه جنبه ای از منظر معلولیت به حقوق موجود می بخشد
- افراد دارای معلولیت شامل کسانی می شوند که دارای نواقص طویل المدت فیزیکی، ذهنی، فکری یا حسی می باشند که در تعامل با موانع گوناگون امکان دارد مشارکت کامل و موثر آنان در شرایط برابر با دیگران در جامعه متوقف گردد

مفاد خاص مربوط به حقوق کار عبارتند از:

- منع تبعیض (مواد ۴ و ۲۷)
- ارتقاء شناسایی مهارت ها و مشارکت آن ها در محیط کار (ماده ۸)
- حق دسترسی (ماده ۹)
- حقوق مربوط به اشتغال و استخدام، از جمله حق دریافت دستمزد برابر و حق سازمان یابی (ماده ۲۷)

دولت های عضو به طور منظم به کمیته حقوق افراد دارای معلولیت گزارش ارائه می دهند

اعلامیه جهانی حقوق بشر (UDHR)

این اعلامیه در سال ۱۹۴۸ به عنوان «اعلامیه ای با حجیت اخلاقی» و پیشگام میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسید. دستکم برخی از مفاد و مصرحات اعلامیه جهانی حقوق بشر در حکم حقوق بین المللی عرفی می باشند که برای ایران لازم الاجرا هستند.

مفاد خاص مربوط به حقوق کار در اعلامیه جهانی حقوق بشر عبارتند از:

- بهره مندی از حقوق بدون تمایز (ماده ۲) و حق عدم تبعیض (ماده ۷)
- منع بردگی (ماده ۴)
- حق کار، از جمله حق دریافت اجرت مساوی در مقابل کار مساوی و حق تشکیل اتحادیه و شرکت در آن ها (ماده ۲۳)
- حق استراحت و فراغت (ماده ۲۴)
- حق برخورداری از سطح مکفی زندگانی (ماده ۲۵)

کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان (CEDAW)

CEDAW دست بالا واجد اثر اقناعی برای ایران است

CEDAW حقوق بشر و جایگاه حقوقی زنان را به طور مطلق تصدیق کرده و منع تبعیض در بسیاری از زمینه ها را مقرر می دارد.

- تبعیض یعنی «قائل شدن هرگونه تمایز، استثناء یا محدودیت بر اساس جنسیت ... در تمام زمینه های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی و دیگر زمینه ها»

مفاد خاص مربوط به حقوق کار عبارتند از:

- تعهد عام به برابری جنسیتی (ماده ۲)
- حق رفع تبعیض در زمینه اشتغال، شامل حق کار، امکانات شغلی یکسان، دریافت مزد مساوی برای کار مساوی، تامین اجتماعی و مرخصی استحقاقی و برخورداری از بهداشت و ایمنی شرایط کار (ماده ۱۱)
- حقوق مربوط به بارداری در محیط کار (ماده ۱۱)

دولت های عضو به طور منظم به کمیته رفع تبعیض علیه زنان گزارش ارائه می دهند.

کنوانسیون بین‌المللی حمایت از حقوق تمامی کارگران مهاجر و اعضای خانواده آنان (ICMW)

ICMW دست‌بالا برای ایران اثر اقماعی دارد

ICMW در پی پیشگیری و محو بهره‌کشی از کارگران مهاجر و خانواده‌های آنان در سرتاسر فرآیند مهاجرت است.

- کارگر مهاجر «به شخصی اطلاق می‌شود که در کشوری که تابعیت آن را ندارد برای شغلی که از بابت آن دستمزد دریافت می‌کند ملزم به کار کردن یا در حال کار کردن است یا برای مدتی به کار اشتغال داشته است».

مفاد خاص مربوط به حقوق کار عبارتند از:

- حق کار (ماده ۵۲) شامل حق برخورداری از شرایط عادلانه و ایمن کار (ماده ۲۵)
- حق دریافت اجرت منصفانه، شامل دستمزد برابر برای زنان و مردان (ماده ۲۵)
- حق سازمان‌یابی و مذاکره دسته‌جمعی (مواد ۲۶ و ۴۰)
- منع تبعیض بر پایه جنسیت (ماده ۷)

دولت‌های عضو به‌طور منظم به کمیته کارگران مهاجر گزارش ارائه می‌دهند

اسناد منطقه ای حقوق بشر

معاهدات منطقه ای شامل استانداردهای بین المللی کار برای گروهی از دولت ها با چالش ها و اهداف یکسان می باشند.

اتحادیه آفریقا	سازمان کشورهای آمریکایی	اتحادیه اروپا	سازمان همکاری اسلامی
<ul style="list-style-type: none">• منشور آفریقایی حقوق بشر و ملت ها• منشور آفریقایی حقوق و رفاه کودک	<ul style="list-style-type: none">• کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر	<ul style="list-style-type: none">• کنوانسیون اروپایی حقوق بشر• منشور اجتماعی اروپا	<ul style="list-style-type: none">• اعلامیه قاهره درباره حقوق بشر در اسلام

اسناد حقوق بشری اتحادیه آفریقا

منشور آفریقایی حقوق بشر و ملت ها

- منع تبعیض (ماده ۲)
- آزادی تشکیل انجمن و شرکت در اجتماعات (ماده ۱۰ و ۱۱)
- حق کار و مزد مساوی در برابر کار مساوی (ماده ۱۵)

منشور آفریقایی حقوق و رفاه کودک

- منع تبعیض (ماده ۳)
- آزادی تشکیل انجمن (ماده ۸)

اسناد حقوق بشری سازمان کشورهای آمریکایی

کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر

- منع کار اجباری (ماده ۶)
- آزادی تشکیل انجمن (ماده ۱۶)
- حمایت بالسویه قانون (ماده ۲۴)

اسناد حقوق بشری اتحادیه اروپا

کنوانسیون اروپایی حقوق بشر

- منع کار اجباری (ماده ۴)
- آزادی تشکیل انجمن و شرکت در اجتماعات (ماده ۱۱)
- منع تبعیض (ماده ۱۴)

منشور اجتماعی اروپا

- حق کار (بخش ۲، ماده ۱)
- حق برخورداری از شرایط ایمن کار (بخش ۲، ماده ۳)
- حق اجرت منصفانه (بخش ۲، ماده ۴)
- حق سازمان یابی (بخش ۲، ماده ۵)
- حقوق کارگران مهاجر (بخش ۲، ماده ۱۹)

اسناد حقوق بشری سازمان همکاری اسلامی

- ایران عضو سازمان همکاری اسلامی است و اعلامیه قاهره را تصویب کرده است.
- اما هیچگونه سازوکار اجرایی در آن مقرر نشده است

اعلامیه قاهره درباره حقوق بشر در اسلام

- حق کار، مزد مساوی برای کار مساوی و حق سازمان یابی (ماده ۱۴)
- آزادی تشکیل انجمن و شرکت در اجتماعات (ماده ۲۳)

سازوکارهای اجرایی حقوق بشر

تعهدات حقوق بشری ایران در معاهدات

- ایران مانند باقی دولت های عضو باید اطمینان حاصل کند که تمام اشخاص در کشور می توانند از حقوق مندرج در معاهداتی که ایران عضو آن هاست بهره مند شوند.

سازمان ملل نیز از طریق سازوکارهای دیگری به اجرای حقوق بشر می پردازد:	نهادهای معاهداتی با موارد زیر به دولت ها در انجام این کار یاری می رسانند:
<ul style="list-style-type: none">• مجمع عمومی سازمان ملل متحد• شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد	<ul style="list-style-type: none">• نظارت بر اجرا و انفاذ [حقوق بشر]• ارائه توصیه برای اقدامات بیشتر

- این سازوکارها عموماً نمی توانند دولت های ملی را به انجام اقدامات مجبور کنند. اما به طور کلی با بر ملا کردن و روشن ساختن موارد نقض حقوق بشر و «افشای نام و شرمنده سازی»^۱ عوامل دولتی دخیل در آن موثر واقع می شوند.

سازوکارهای اجرایی حقوق بشر در سازمان ملل متحد

سازوکارهای منشور محور	سازوکارهای معاهده محور	سایر سازوکارها
-----------------------	------------------------	----------------

'naming and shaming' ؛ افشاگری

<ul style="list-style-type: none">• بررسی دوره ای جهانی (UPR)• گزارشگر ویژه حقوق بشر در ایران• گزارش های دبیر کل سازمان ملل متحد در مورد حقوق بشر در ایران	<ul style="list-style-type: none">• بررسی گزارش های دوره ای دولت ها• آیین شکایت معاهدات حقوق بشر (در حال حاضر در مورد ایران قابل اجرا نیست)	<ul style="list-style-type: none">• رویه ۱۰۴ یونسکو (با دامنه محدود)
--	--	--

سازوکارهای منشور محور سازمان ملل متحد

بررسی دوره ای جهانی (UPR)

- بررسی دوره ای جهانی سازوکاری زیر نظر شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد است.
- بررسی دوره ای جهانی، فرآیندی دولت محور است که سابقه حقوق بشری هر کشور عضو سازمان ملل را هر پنج سال یکبار بررسی می کند.
- کشور تحت بررسی می تواند توصیه ها را بپذیرد یا مورد ملاحظه قرار دهد.
- از کشورها انتظار می رود توصیه های پذیرفته شده را پیگیری و اجرا نمایند.
- این بررسی بر اساس سه سند است:

۱. گزارش ملی ارائه شده از سوی دولت؛

۲. اطلاعات ارائه شده از سوی نهادهای حقوق بشر سازمان ملل متحد و سایر نهادهای سازمان ملل؛ و

۳. «خلاصه اطلاعات ذینفعان» که شامل اطلاعات نهادهای ملی حقوق بشر، سازمان های غیردولتی و نهادهای منطقه ای است.

فرآیند بررسی

دولت گزارش ملی خود را ارائه می کند ← سوالات ← توصیه های سایر کشورها

ارائه گزارش از سوی سازمان های غیردولتی به بررسی دوره ای جهانی

الزامات

- حداکثر ۵ صفحه برای گزارش یک سازمان واحد یا ۱۰ صفحه برای گزارش مشترک از سوی چندین سازمان
- شامل یک کاور پیچ [صفحه جلد] و خلاصه جامع باشد
- در قالب یک فایل ورد (Word) ارسال شود
- بندها و صفحات گزارش شماره گذاری داشته باشد
- گزارشات باید ۷ تا ۸ ماه قبل از شروع فرآیند بررسی دوره ای جهانی ارسال شوند.

رهنمودها

- مسئله را تعریف کرده و با مصداق ها پشتیبانی کنید و سپس توصیه های خود را ارائه نمایید
- **اطلاعاتی که قبلاً توسط سازمان ملل یا رسانه های جمعی گزارش شده اند و در دسترس عموم هستند را دوباره تکرار نکنید.**
- گزارش ها باید اطلاعات دست اول ارائه کنند.
- **هیچ الزامی برای توسل به تمام مراجع دادخواهی داخلی وجود ندارد**
- از به کار بردن زبان احساسی یا انتزاعی پرهیز کنید

ایران و بررسی دوره ای جهانی

- ایران سومین دوره بررسی دوره ای جهانی خود را در نوامبر ۲۰۱۹ گذراند.
- توصیه های مربوط به حقوق کار به ایران شامل موارد زیر می شد:
 - * حصول اطمینان از اجرای به موقع و موثر طرح اشتغال روستایی (از سوی ازبکستان)
 - * اتخاذ تدابیر موثر برای اجرای مصوبات شورای عالی اداری که دولت را ملزم به انتصاب ۳۰ درصد از مدیران کشور از میان زنان می کند (از سوی بوتسوانا)
 - * تسریع تلاش ها در راستای محو کودک آزاری و کار کودک و اطمینان از این که اقدامات قانونی علیه مرتکبین این موارد انجام می شود (از سوی سریلانکا)

مشارکت در بررسی دوره ای جهانی

«خلاصه اطلاعات ذینفعان» توسط دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد («OHCHR») گردآوری شده است.

- جامعه مدنی در طول هر دوره بررسی می تواند از طریق پلتفرم آنلاین دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد گزارشات خود را به آن دفتر ارسال کند.
- گزارشات مشترک از سوی تعداد زیادی از ذینفعان مرجح تلقی می شوند.
- گزارشات ارسالی باید بر اجرای توصیه ها و پیشرفت های قبلی در رابطه با وضعیت حقوق بشر در ایران متمرکز باشند.
- گزارشات ارسالی به بررسی دوره ای جهانی محرمانه نیستند.

جامعه مدنی همچنین می تواند گزارش های میان مدت را برای بیان دیدگاه های خود درباره نحوه اجرای توصیه های بررسی دوره ای جهانی سال ۲۰۱۹ ارائه کند.

سازمان های غیردولتی نیز می توانند برای دور بعدی بررسی دوره ای جهانی برای ایران که انتظار می رود در حدود سال ۲۰۲۴ برگزار شود آماده شوند.

گزارشگر ویژه حقوق بشر در ایران

کمیته حقوق بشر سازمان ملل (HRC) کارشناسان مستقل حقوق بشر (که گزارشگران ویژه نامیده می شوند) را برای گزارش و مشورت در مورد مسائل حقوق بشر از منظر موضوعی یا مورد خاص کشور منصوب می کند.

گزارشگران ویژه برای دوره های سه ساله منصوب می شوند. برای اطمینان از استقلال این گزارشگران، آن ها از سازمان ملل متحد حقوقی نمی گیرند و به صورت داوطلبانه کار می کنند.

- گزارشگران ویژه با ارسال «مکاتبات» به کشورها در مورد موارد نقض حقوق بشر دست به اقدام می زنند.
- آن ها همچنین گزارش های منظمی را به شورای حقوق بشر ارائه می کنند، از کشور بازدید می کنند، مطالعاتی انجام می دهند و به واسطه بیانیه های مطبوعاتی در مورد موضوعات مرتبط با وظایف خود به طور عمومی و علنی به این موضوعات می پردازند.

شورای حقوق بشر در سال ۲۰۱۱ به دلیل نگرانی جدی از وقوع موارد نقض حقوق بشر در ایران، گزارشگر ویژه در مورد وضعیت حقوق بشر در ایران را تعیین کرد.

آقای جاوید رحمان، استاد حقوق در دانشگاه برونل لندن، از سال ۲۰۱۸ به عنوان گزارشگر ویژه ایران منصوب شده است.

گزارشگر ویژه حقوق بشر در ایران

- جامعه مدنی می تواند از طریق پلتفرم آنلاین موجود در وب سایت OHCHR اطلاعاتی را در مورد ایران به گزارشگر ویژه ارائه دهد. این اطلاعات ارسالی ممکن است در مورد نقض حقوق بشر یک یا چند فرد، یا یک گروه یا یک جامعه باشد.
- گزارشگر ویژه می تواند از این اطلاعات ارسالی به دو طریق استفاده کند:
 - **مکاتبات با دولت های مربوطه.** گزارشگر ویژه نامه ای به دولت ایران ارسال می کند که در آن نسبت به قربانیان خاص [نقض حقوق بشر] ابراز نگرانی کرده و از دولت می خواهد که برای جلوگیری یا توقف هرگونه نقض حقوق بشر دست به اقدام بزند. این مکاتبات مختص یک مورد هستند و معمولاً قربانیان ادعایی را با نامشان ذکر می کنند. گزارشگر ویژه ایران از سال ۲۰۱۸ بیش از ۶۰ مکاتبه ارسال کرده است. مکاتبات و هرگونه پاسخ دریافتی عموماً در دسترس عموم قرار می گیرد.
 - **گزارش به شورای حقوق بشر.** گزارشگر ویژه گزارش های منظمی را برای شورای حقوق بشر تهیه می کند و توصیه هایی برای بهبود در آن گزارش ارائه می دهد.
- آخرین گزارش آقای رحمان در مورد ایران به شورای حقوق بشر (ژانویه ۲۰۲۱) به طیف گسترده ای از موضوعات حقوق بشر از جمله وضعیت زنان و دختران، مجازات اعدام، **حق آزادی تشکل و حقوق اقلیت ها** پرداخته است. وی همچنین به موضوعات کارگری اشاره کرده است، از جمله:
 - ❖ آزار و اذیت و دستگیری فعالان حقوق کارگری
 - ❖ **فقدان اتحادیه های مستقل صنفی کارگری**
- گزارش های آقای رحمان به شورای حقوق بشر مرتباً به اطلاعات دریافت شده از سازمان های غیردولتی و رسانه ای و اطلاعات به دست آمده از طریق مصاحبه با قربانیان موارد ادعایی نقض حقوق بشر و خانواده ها و وکلای آن ها استناد می کند.

ارائه گزارش تحت رویه های ویژه

- در کنار گزارشگر ویژه ایران، گزارشگران ویژه موضوعی یا کشوری وجود دارد که می توان مبادرت به ارسال شکایات به آن ها کرد.
- این شکایات از طریق سازوکار رویه های ویژه شورای حقوق بشر ارسال می شوند.
- برخی از این گزارشگران موضوعی عبارتند از:
 - کارگروه تبعیض علیه زنان و دختران
 - کارگروه بازداشت خودسرانه
 - گزارشگر ویژه در مورد حقوق بشر مهاجران
 - گزارشگر ویژه در مورد حقوق آزادی تجمعات مسالمت آمیز و تشکیل انجمن ها
 - گزارشگر ویژه در مورد حقوق افراد دارای معلولیت

رویه های ویژه شورای حقوق بشر

- هر شخصی می تواند اطلاعاتی را به موجب این سازوکار در مورد نقض حقوق بشر ارائه کند.
- هیچ الزامی مبنی بر اینکه دولت مورد نظر سند حقوق بشر مربوطه را تصویب کرده باشد وجود ندارد.
- قربانی نقض حقوق بشر ملزم به توسل به تمام مراجع دادخواهی داخلی نمی باشد.
- شکایت باید بر اساس اطلاعات دقیق و موثق باشد.
- شکایت نباید بر اساس اطلاعات در دسترس عموم یا گزارش های قبلی سازمان ملل باشد.

گزارش های دبیر کل سازمان ملل متحد در مورد ایران

- مجمع عمومی سازمان ملل متحد (متشکل از تمامی ۱۹۳ عضو سازمان ملل متحد) مرتباً از دبیر کل سازمان ملل درخواست کرده است تا گزارش هایی در مورد وضعیت حقوق بشر در ایران ارائه کند.
- با آنکه هیچ مجرای رسمی برای مشارکت جامعه مدنی در این فرآیند وجود ندارد، گزارش های دبیر کل از اطلاعات سازمان های غیردولتی، سازمان های رسانه ای و افرادی که با دفتر کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد مصاحبه کرده اند و از ملاحظات سازوکارهای حقوق بشر سازمان ملل بهره می برد.
- جدیدترین گزارش (مه ۲۰۲۱) با ذکر نمونه هایی از اعتصاب ها و اعتراض هایی که از اواخر سال ۲۰۲۰ رخ داده است اشاره کرد که وضعیت حقوق بشر در ایران «همچنان مایه نگرانی جدی» است و اینکه «مدافعان حقوق کارگر همچنان مورد اذیت و آزار، دستگیری، حبس و شلاق قرار می گیرند».
- دبیر کل توصیه نامه ای صادر کرد که در آن مصراً از دولت می خواست «اطمینان دهد که مدافعان حقوق بشر، وکلا، روزنامه نگاران، نویسندگان، فعالان حقوق کار، هنرمندان و فعالان محیط زیست بتوانند به طور ایمن و آزادانه و بدون وا همه از انتقام، آزار و اذیت، دستگیری، بازداشت یا پیگرد قانونی، به فعالیت های مربوطه خود بپردازند».

سازوکارهای معاهده محور

بررسی گزارش های دوره ای دولت ها

- هریک از کشورهای عضو یک معاهده باید گزارش های دوره ای در مورد اجرای آن معاهده را به نهاد مربوطه ارائه کنند.
- اولین قدم این است که کشور عضو گزارش دوره ای خود را ارائه کند.
 - ❖ گزارش های ایران به موجب کنوانسیون بین المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به ترتیب از سال ۲۰۱۳، ۲۰۱۴ و ۲۰۱۸ به تاخیر افتاده است.
- نهاد مربوطه معاهده اظهارات نهایی را صادر می کند.
- آخرین اظهارات نهایی در مورد ایران به کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت (۲۰۱۷) و پیمان نامه حقوق کودک (۲۰۱۶) مربوط می شود.
- نهادهای معاهده همچنین ممکن است اطلاعاتی در مورد وضعیت حقوق بشر یک کشور از منابع دیگر دریافت کنند، از جمله:
 - ◀ نهادهای ملی حقوق بشر
 - ◀ سازمان های جامعه مدنی، هم بین المللی و هم ملی
 - ◀ نهادهای سازمان ملل متحد
 - ◀ سایر سازمان های بین دولتی
 - ◀ گروه های حرفه ای
 - ◀ نهادهای آکادمیک

رویه شکایت راجع به معاهدات حقوق بشر

- میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، کمیته رفع تبعیض نژادی، میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، پیمان نامه حقوق کودک و کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت یک رویه خاص شکایت برای افراد یا گروه ها به منظور ادعای نقض این معاهدات ارائه می کنند.
- مشارکت دولت در رویه شکایت اختیاری است.
- ایران پروتکل های اختیاری را نپذیرفته است و بنابراین نمی توان از رویه شکایت علیه ایران استفاده کرد.

رویه شکایت راجع به معاهدات حقوق بشر

این رویه در حال حاضر برای ایران قابل اعمال نمی باشد و صرفاً جهت معرفی در اینجا ذکر شده است

<ul style="list-style-type: none">• فرد یا گروهی از افراد یک مکاتبه / شکایت را ارسال می کنند.• مکاتباتی که الزامات رسمی را برآورده نمی کنند، از قبیل شکایات ناشناس یا آن هایی که به صورت کتبی نیستند یا در مورد یکی از کشورهای عضو نیستند رد خواهند شد.	مرحله اول ارسال و ثبت مکاتبه
<ul style="list-style-type: none">• کمیته، قابل پذیرش بودن شکایت را بر اساس معیارهای مشخص شده در کنوانسیون های مختلف تعیین می کند.• توسل به تمام مراجع دادخواهی داخلی باید نشان داده شده باشد.• صرفاً بر اساس اطلاعات رسانه های جمعی نباشد.	مرحله دوم سنجش قابلیت پذیرش
<ul style="list-style-type: none">• کمیته شکایت را به کشور عضو ارسال می کند تا اظهارات خود را در مورد موارد ادعایی نقض حقوق بشر در مدت زمان تعیین شده از سوی کمیته ارائه کند. آن کشور می تواند جزئیات هرگونه راهکار قضایی اجرا شده را ارائه دهد.	مرحله سوم بررسی اولیه

رویه شکایت راجع به معاهدات حقوق بشر

این رویه در حال حاضر برای ایران قابل اعمال نمی باشد و صرفاً جهت معرفی در اینجا ذکر شده است

<ul style="list-style-type: none">• کمیته ماهیت شکایت را با توجه به اطلاعات ارائه شده از سوی کشور عضو و دادخواه بررسی می کند.	<p>مرحله چهارم بررسی ماهیت دعوی</p>
<ul style="list-style-type: none">• چنانچه کمیته تشخیص دهد که آن کشور کنوانسیون را نقض کرده است، توصیه هایی به آن کشور ارائه می دهد.• دولت باید در یک بازه زمانی معین پاسخی کتبی به کمیته ارائه دهد و اقدامات صورت گرفته برای اجرای توصیه ها را تشریح کند. کمیته همچنین می تواند اطلاعات پیگیری خاصی را از دولت درخواست کند.	<p>مرحله پنجم نظرات، توصیه ها و پیگیری</p>

سایر سازوکارهای سازمان ملل متحد

رویه ۱۰۴ یونسکو

- هدف از این رویه، اجتناب از درگیری و پیگیری راهکار مصالحه آمیز بین دولت و دادخواه به منظور بهبود وضعیت قربانی است.

- رویه ۱۰۴ برای افراد و گروه ها، عموماً معلمان، دانشجویان، پژوهشگران، هنرمندان، نویسندگان، روزنامه نگاران، دانشگاهیان یا مشاغل مشابه در دسترس است.

• ابتدا باید به تمام مراجع دادخواهی داخلی توسل شود.

• مکاتبات نمی توانند منحصراً بر اطلاعات موجود در رسانه های جمعی متکی باشند.

رویه ۱۰۴ محدود به حقوقی است که در شمول صلاحیت یونسکو قرار می گیرند که آن دسته از حقوق هستند که مربوط به تحصیل و آموزش و فرهنگ هستند:

- حق تحصیل
- حق سهیم شدن در پیشرفت های علمی
- حق مشارکت آزادانه در زیست فرهنگی
- حق دسترسی به اطلاعات (از جمله آزادی عقیده و بیان)
- سایر حقوق فرعی از قبیل حق آزادی تشکل، اما محدود به فعالیت های مرتبط به تحصیل و آموزش، فرهنگ و اطلاعات

سازوکارهای اجرایی منطقه ای

این سازوکارها در مورد ایران قابل اجرا نمی باشند

اتحادیه اروپا	سازمان کشورهای آمریکایی	اتحادیه آفریقا
<ul style="list-style-type: none">• دیوان اروپایی حقوق بشر	<ul style="list-style-type: none">• کمیسیون بین آمریکایی حقوق بشر• دیوان بین آمریکایی حقوق بشر	<ul style="list-style-type: none">• کمیسیون بانجول• دیوان آفریقایی حقوق بشر و مردم

سازوکار اجرایی اتحادیه آفریقا

کمیسیون بانجول

- بر اجرا و موارد نقض منشور [آفریقایی حقوق بشر و مردم] نظارت می کند
- هر فرد یا سازمان غیردولتی می تواند مکاتبه ای به این کمیسیون ارسال کند
- توصیه هایی صادر می کند که الزام آور هستند اما وسیله ای برای اجرا و انفاذ نیستند.

دیوان آفریقایی حقوق بشر

- به وسیله پروتکل اختیاری منشور تاسیس شده است. ۳۱ کشور آفریقایی آن را تصویب کرده اند.
- موارد قابل طرح نزد دیوان محدود است به:

- ارجاع کمیسیون بانجول
- کشورهای عضو
- سازمان های بین دولتی آفریقایی

سازوکار اجرایی سازمان کشورهای آمریکایی

کمیسیون بین آمریکایی حقوق بشر

- به نظارت و بررسی موارد نقض حقوق بشر توسط کشورهای عضو می پردازد
- هر فرد یا سازمان غیردولتی می تواند دادخواستی به این کمیسیون تسلیم کند
- می تواند پرونده هایی را به دیوان بین آمریکایی حقوق بشر تسلیم کند

دیوان بین آمریکایی حقوق بشر

- در سال ۱۹۷۹ توسط مجمع عمومی سازمان کشورهای آمریکایی پایه گذاری شد. ۲۰ کشور آمریکایی صلاحیت این دیوان را به رسمیت شناخته اند.
- این دیوان می تواند به استماع موارد نقض حقوق بشر بر مبنای کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر پردازد

سازوکار اجرایی اتحادیه اروپا

دیوان اروپایی حقوق بشر

- توسط شورای اروپا پایه گذاری شده است
- تمام ۴۷ کشور عضو اتحادیه اروپا صلاحیت این دیوان را به رسمیت شناخته اند
- هر فرد یا سازمان غیردولتی می تواند دادخواستی در خصوص نقض کنوانسیون اروپایی حقوق بشر به این دیوان تسلیم کند
 - ابتدا باید به تمام مراجع دادخواهی داخلی توسل شده باشد
- یکی از موثرترین دادگاه های بین المللی حقوق بشر در جهان محسوب می شود
 - فاقد قدرت اجرا و انفاذ احکام خود است
 - شاهد افزایش پرونده های ثبت شده بوده است

مطالعه موردی: بررسی دوره ای ایران راجع به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

فرآیند آخرین گزارش بررسی دوره ای ایران راجع به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

- آخرین بررسی دوره ای ایران راجع به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بین سال های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۳ انجام شد.

گزارش کشور عضو	ایران دومین گزارش دوره ای خود را در نوامبر ۲۰۰۹ تقریباً ۱۵ سال پس از موعد آن در ژوئن ۱۹۹۵ به کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (CESCR) تسلیم کرد.
گزارشات ارسالی جامعه مدنی	بیش از ۱۰ سازمان غیردولتی در اوایل سال ۲۰۱۲ گزارشات کتبی خود را به کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ارسال کردند.
فهرست مسائل	کمیته فهرست مسائل را در ژوئن ۲۰۱۲ برای ایران صادر کرد. این فهرست مسائل چارچوب گفتگوی سازنده با هیئت نمایندگان کشور عضو را فراهم می کند. ایران در ۲۵ ژانویه ۲۰۱۳ پاسخ داد.
بررسی گزارش	در اول مه سال ۲۰۱۳، کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با هیئت ایرانی دیدار کرد تا در یک گفتگوی سازنده با هدف کمک به اجرای میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شرکت کند.
اظهارات نهایی	در ۱۰ ژوئن ۲۰۱۳، کمیته اظهارات نهایی خود در مورد ایران را منتشر کرد و توصیه های متعددی برای بهبود اجرای میثاق ارائه کرد.

توصیه ها از گزارش دوره ای ایران راجع به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

بررسی دوره ای ایران شامل تمرکز بر موضوعات حقوق کار در هر دو گزارش ارسالی جامعه مدنی و فهرست مسائل و توصیه های نهایی کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بود.

برای مثال، گزارش ارسالی عفو بین المللی (از جمله موارد دیگر) بر موضوعات زیر تاکید داشت:

- قصور ایران در اجرای قابل قبول مواد ۲ (عدم تبعیض)، ۶ (حق کار)، ۷ (شرایط کار)، ۸ (حق تشکل)، ۱۰ (حقوق زنان باردار و کودکان) و ۱۲ (حق بهداشت محیط کار)
- مسائل مورد توجه ویژه شامل ممنوعیت اتحادیه های (سندیکاهای) صنفی کارگری مستقل در ایران، آزار و اذیت فعالان کارگری، تبعیض در استخدام و اشتغال (به دلیل هویت قومی یا مذهبی یا جنسیت) و اقدامات تلافی جویانه برای اعتصاب بود.

توصیه ها از گزارش دوره ای ایران راجع به میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

فهرست مسائل و توصیه های نهایی کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شامل موضوعات مشابهی بود، از جمله:

- اینکه ایران تضمین کند که **اتحادیه های (سندیکاهای) کارگری مستقل** می توانند تشکیل شوند و بدون مداخله به فعالیت های خود پردازند.
- اینکه ایران تضمین کند که کارگران می توانند بدون مواجهه با اقدامات تلافی جویانه **در اعتصابات شرکت کنند**.
- اینکه ایران فعالان حقوق کار و اعضای سندیکاهای کارگری مستقل را که در حال گذراندن احکام حبس هستند و مطابق با اصول شناخته شده بین المللی برای اتحادیه های کارگری عمل کرده اند را بی درنگ آزاد کند.
- اینکه ایران اطمینان حاصل کند که روند گزینش با اصول میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی از این حیث که **استخدام مشروط به عقاید، وابستگی یا حمایت سیاسی یا مذهبی نیست، مطابقت داشته باشد**.

اظهارات و پیشنهادات برای مشارکت در بررسی دوره ای

کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در جدیدترین بررسی خود در مورد ایران تا حد زیادی از گزارشات ارسالی سازمان های جامعه مدنی بهره برده است.

الزامات رسمی اندکی برای گزارشات جامعه مدنی وجود دارد که هر یک از این الزامات در وبسایت نهاد معاهده ای مربوطه موجود است.

بهترین گزارشات ارسالی به بررسی دوره ای از سوی جامعه مدنی:

- نگرانی های مربوط به اجرای مواد خاص معاهده مربوطه را شناسایی می کنند
- به طور سنجیده و فکر شده در قالب قسمت هایی که به سادگی قابل تشخیص هستند تهیه شده اند
- به خوبی در موردشان تحقیق شده و شامل استناد به قوانین یا احکام مسئله دار یا سایر اقدامات دولت تا بیشترین حد ممکن هستند

خلاصه سازوکارهای اجرایی حقوق بشر در سازمان ملل متحد

معايب	مزایا	سازوکار
<ul style="list-style-type: none"> • مشارکت محدود • هریک از سازمان های غیردولتی • توجه نابسنده به مسائل خاص • اختیاری بودن توصیه ها 	<ul style="list-style-type: none"> • جامع بودن • مجمع مشهور در بازه های زمانی منظم 	<p>بررسی دوره ای جهانی</p>
<ul style="list-style-type: none"> • پاسخ کمی دریافت می کند • بستگی به صلاحدید 	<ul style="list-style-type: none"> • سازوکار مستمر • اجازه رایزنی موردی را می دهد 	<p>گزارشگر ویژه حقوق بشر در ایران</p>
<ul style="list-style-type: none"> • فرصت محدود برای مشارکت 	<ul style="list-style-type: none"> • معتبر و قاطع 	<p>گزارش های دبیرکل سازمان ملل</p>

بررسی دوره ای جهانی

مزایا

- جامع بودن: کلیه حقوق بشر بین الملل فارغ از وضعیت تصویب شان، قابل بررسی هستند.
- مجمع مشهور در بازه های زمانی منظم: سازوکار بررسی دوره ای جهانی به خوبی شناخته شده است و پوشش رسانه ای خوبی دریافت می کند. بازه های بررسی ثابت هستند و تحت کنترل هر یک از کشورها قرار ندارند.

معایب

- مشارکت محدود هر یک از سازمان های غیردولتی: کلیه گزارشات از سوی جامعه مدنی در یک گزارش واحد خلاصه می شوند.
- توجه نابسنده به مسائل خاص: به دلیل شمول گسترده بررسی دوره ای جهانی، مسائل مربوط به کار ممکن است مورد توجه چشمگیر نباشند.
- اختیاری بودن توصیه ها: کشورها می توانند آن ها را نپذیرند.

گزارشگر ویژه حقوق بشر در ایران

مزایا

- سازوکار مستمر: گزارشگر ویژه برای مدت سه سال منصوب می شوند و این امر نظارت و رایزنی بلندمدت تر را ممکن می سازد.
- اجازه رایزنی موردی را می دهد: سیستم مکاتبات به گزارشگر ویژه این فرصت را می دهد که هر یک از موارد مشخص را جداگانه پیگیری کند.

معایب

- پاسخ اندکی دریافت می کند: ایران به بسیاری از مکاتبات ارسال شده از سوی گزارشگر ویژه پاسخی نمی دهد.
- بستگی به صلاحدید: گزارشگر ویژه تعداد زیادی گزارش دریافت می کند و اقدام کردن یا نکردنش به صلاحدید وی بستگی دارد.

گزارش های دبیر کل سازمان ملل متحد

مزایا

- معتبر و قاطع بودن: دبیر کل سازمان ملل ارشدترین مقام اداری سازمان ملل متحد است.

معایب

- فرصت های محدود مشارکت: این گزارش عموماً در سطح بالایی اظهارات نهادهای مختلف سازمان ملل و سازوکارهای حقوق بشری آن را خلاصه وار ذکر می کند.

[ادامه] خلاصه سازوکارهای اجرایی حقوق بشر در سازمان ملل

متحد

معايب	مزایا	سازوکار
<ul style="list-style-type: none">• چارچوب زمانی نامشخص	<ul style="list-style-type: none">• سازمان های غیردولتی می توانند نقش بسزایی بازی کنند	بررسی دوره ای گزارش های دولت توسط نهادهای معاهداتی
	<ul style="list-style-type: none">• کارشناسان و متخصصان مجری آن هستند	
<ul style="list-style-type: none">• در مورد ایران قابل اجرا نیست	<ul style="list-style-type: none">• ساختارمند و رسمی	رویه شکایت راجع به معاهدات حقوق بشر
<ul style="list-style-type: none">• وضوح بسیار اندک و محدود• کاربرد بسیار محدود• موضوعی برای مسائل مربوط به کار	<ul style="list-style-type: none">• گفتگو محور	رویه ۱۰۴ یونسکو

بررسی دوره ای گزارش های دولت توسط نهادهای معاهداتی

مزایا

- سازمان های غیردولتی می توانند نقش بسزایی بازی کنند: نهادهای معاهداتی با فراهم کردن فرصت هایی برای ارائه مستقیم و شفاهی گزارشات ارسالی از سوی جامعه مدنی برای آن اهمیت بسزایی قائل می شوند.
- کارشناسان و متخصصان مجری آن هستند: هر یک از پانل ها دارای کارشناسان موضوعی است که دانش عمیقی از مسائل حقوق بشر دارند.

معایب

- چارچوب زمانی نامشخص: این فرآیند با تحویل گزارش های دوره ای از سوی کشور عضو آغاز می شود اما هیچ سازوکاری برای اطمینان از ارسال به موقع این گزارش ها وجود ندارد.

رویه شکایت راجع به معاهدات

مزایا

- ساختارمند و رسمی: رویه های شکایت راجع به معاهدات سازوکاری واضح برای افراد و گروه ها جهت طرح ادعای نقض حقوق بشر فراهم می کند.

معایب

- در مورد ایران قابل اجرا نیست.

رویه ۱۰۴ یونسکو

مزایا

- گفتگو محور: هدف این رویه جستجوی راهکاری مصالحه آمیز و اجتناب از شرایط تعارض آمیز یا تهمت آمیز است.

معایب

- وضوح بسیار اندک و محدود: گزارش عمومی اندکی در مورد نحوه عملکرد این فرآیند در عمل وجود دارد.
- کاربرد بسیار محدود موضوعی برای مسائل مربوط به کار: رویه ۱۰۴ محدود به تحصیل و آموزش و فرهنگ است. این بدان معناست که تعداد بسیار اندکی از موارد نقض حقوق کار را می توان تحت این رویه قرار داد.

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی - ICCPR

منع تبعیض

«دولتهای طرف این میثاق متعهد می شوند که حقوق شناخته شده در این میثاق را درباره کلیه افراد مقیم در قلمرو تابع حاکمیتشان بدون هیچگونه تمایزی از قبیل نژاد رنگ جنس زبان مذهب عقیده سیاسی یا عقیده دیگر اصل و منشأ ملی یا اجتماعی ثروت نسب یا سایر وضعیتها محترم شمرده و تضمین بکنند.» - ماده ۲ (۱)

حق شکل

«هر کس حق اجتماع آزادانه با دیگران را دارد از جمله حق تشکیل سندیکا (اتحادیه‌های صنفی) و الحاق به آن برای حمایت از منافع خود.» - ماده ۲۲ (۱)

منع تبعیض

«دولتهای طرف این میثاق متعهد می‌شوند که اعمال حقوق مذکور در این میثاق را بدون هیچ نوع تبعیض از حیث نژاد - رنگ - جنس - زبان - مذهب - عقیده سیاسی یا هر گونه عقیده دیگر - اصل و منشاء ملی یا اجتماعی - ثروت - نسب یا هر وضعیت دیگر تضمین نمایند.» - ماده ۲ (۲)

حق کار

«دولتهای طرف این میثاق حق کار را که شامل حق هر کس است به اینکه فرصت یابد به وسیله کاری که آزادانه انتخاب یا قبول می‌نماید معاش خود را تأمین کند - به رسمیت می‌شناسد و اقدامات مقتضی برای حفظ این حق معمول خواهند داشت.» - ماده ۶ (۱)

حق شکل

«دولتهای طرف این میثاق متعهد می‌شوند که مراتب زیر را تضمین کنند:

الف - حق هر کس به اینکه به منظور پیشبرد و حفظ منافع اقتصادی و اجتماعی خود با رعایت مقررات سازمان ذیربط مبادرت به تشکیل اتحادیه نماید و به اتحادیه مورد انتخاب خود ملحق شود. اعمال این حق را نمی‌توان تابع هیچ محدودیتی نمود مگر آنچه که به موجب قانون تجویز شده و در یک جامعه دموکراتیک برای مصالح امنیت ملی یا نظم عمومی یا حفظ حقوق و آزادیهای افراد دیگر ضرورت داشته باشد.

ب - حق اتحادیه‌ها (سندیکاها) به تشکیل فدراسیون‌ها یا کنفدراسیون‌های ملی و حق فدراسیون یا کنفدراسیون‌ها به تشکیل سازمانهای سندیکایی بین‌المللی یا الحاق به آنها.

ج - حق اتحادیه‌ها (سندیکاها) که آزادانه به فعالیت خود مبادرت نمایند بدون هیچ محدودیتی جز آنچه به موجب قانون تجویز شده و در یک جامعه دموکراتیک برای مصالح امنیت ملی یا نظم عمومی یا برای حفظ حقوق و آزادیهای دیگران ضرورت داشته باشد.

کنوانسیون بین المللی رفع هر نوع تبعیض نژادی - CERD

منع تبعیض

«دول عاقد تبعیض نژادی را محکوم می نمایند و متعهد می شوند که با توسل به کلیه وسائل مقتضی و بدون درنگ سیاستی را دنبال کنند که هدف آن از بین بردن هر نوع تبعیض نژادی و تسهیل توافق و تفاهم در بین کلیه نژادها باشد...»
- ماده ۲ (۱)

حق کار

«حق کار کردن و انتخاب آزاد شغل و استفاده از شرایط عادلانه و رضایتبخش کار و برخورداری از حمایت در برابر بیکاری و دریافت دستمزد مساوی برای کار مساوی و دریافت پاداش منصفانه و رضایتبخش» - ماده ۵ (هـ) (۱)

حق تشکل

«حق تشکیل اتحادیه ها صنفی و عضویت در آنها.» - ماده ۵ (هـ) (۲)

مزد مساوی

«حق کار کردن و انتخاب آزاد شغل و استفاده از شرایط عادلانه و رضایتبخش کار و برخورداری از حمایت در برابر بیکاری و دریافت دستمزد مساوی برای کار مساوی و دریافت پاداش منصفانه و رضایتبخش» - ماده ۵ (هـ) (۱)

پیمان نامه حقوق کودک - CRC

منع تبعیض

«کشورهای عضو، حقوق مندرج در پیمان نامه حاضر را برای هر یک از کودکانی که در حوزه قضایی آنها می باشند بدون هر گونه تبعیض و بدون توجه به نژاد، رنگ، جنسیت، زبان، مذهب، عقاید سیاسی و سایر عقاید، منشأ ملی، قومی، یا اجتماعی، دارایی، معلولیت، تولد یا سایر خصوصیات کودک یا والدین یا سرپرستان قانونی او محترم شمرده و تضمین خواهند کرد.» - ماده ۲ (۱)

کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت - CRPD

منع تبعیض

«دولتهای عضو متعهد می گردند تحقق کلیه حقوق بشر و آزادیهای بنیادین برای تمامی افراد دارای معلولیت را بدون هر گونه تبعیض بر مبنای معلولیت تضمین و ارتقاء دهند. بدین منظور، دولتهای عضو متعهد می گردند.» - ماده ۴ (۱)

«ممنوعیت تبعیض بر مبنای معلولیت با توجه به تمامی موارد مرتبط با تمامی اشکال استخدام، از جمله شرایط جذب، استخدام و اشتغال، تداوم اشتغال، پیشبرد حرفه ای و شرایط کاری بهداشتی و ایمنی.» - ماده ۲۷ (۱) (الف)

حق کار

«دولت های عضو، حق افراد دارای معلولیت را جهت کار کردن بر مبنای برابر با سایرین به رسمیت خواهند شناخت و این امر شامل حق برخورداری از فرصت امرار معاش از طریق کار آزادانه انتخاب شده و پذیرفته شده در بازار کار و محیط کاری می گردد که برای افراد دارای معلولیت باز، فراگیر و قابل دسترس باشد» - ماده ۲۷ (۱)

حق تشکل

«تضمین توانایی افراد دارای معلولیت برای اعمال حقوق اتحادیه تجاری و کارگری خود بر مبنای برابر با سایرین» - ماده ۲۷ (۱) (پ)

مزد مساوی

«حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت بر مبنای برابر با سایرین برای برخورداری از شرایط کاری مناسب و عادلانه از جمله فرصتهای برابر و دستمزد برابر برای کارهای دارای ارزش، شرایط کاری بهداشتی و ایمنی برابر از جمله محافظت از آزار و اذیت و فریادرسی از آلام» - ماده ۲۷ (۱) (ب)

اعلامیه جهانی حقوق بشر - UDHR

منع تبعیض

«هر کس می تواند بدون هیچگونه تمایز مخصوصا از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، عقیده سیاسی یا هر عقیده دیگر و همچنین ملیت، وضع اجتماعی، ثروت، والدت یا هر موقعیت دیگر، از تمام حقوق و همه آزادیهای ذکر شده در این اعلامیه بهره‌مند گردد.» - ماده ۲

حق کار

«هر کس حق دارد کار کند، کار خود را آزادانه انتخاب نماید، شرایط منصفانه و رضایت بخشی برای کار خواستار باشد و در مقابل بیکاری مورد حمایت قرار گیرد.» - ماده ۲۳ (۱)

حق تشکل

«هر کس حق دارد برای دفاع از منافع خود با دیگران اتحادیه تشکیل دهد و در اتحادیه ها نیز شرکت کند.» - ماده ۲۳ (۴)

مزد مساوی

«همه حق دارند بدون هیچ تبعیضی، در مقابل کار مساوی، اجرت مساوی دریافت دارند.» - ماده ۲۳ (۲)

کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان - CEDAW

منع تبعیض

«دولتهای عضو باید اقدامات مقتضی را برای رفع تبعیض علیه زنان در زمینه اشتغال انجام دهند و اطمینان دهند که بر مبنای تساوی مردان و زنان، حقوق یکسان برای زنان رعایت شود» - ماده ۱۱(۱)

حق کار

«حق کار به عنوان یک حق لاینفک حقوق انسانی.» - ماده ۱۱(۱)(الف)

مزد مساوی

«حق دریافت مزد مساوی، استفاده از مزایا و برخورداری از رفتار مساوی در مشاغل و کارهایی که ارزش یکسان دارند همچنین رفتار مساوی در ارزیابی کیفیت کار.» - ماده ۱۱(۱)(د)

کنوانسیون بین المللی حمایت از حقوق تمامی کارگران مهاجر و اعضای خانواده آنان - ICMW

منع تبعیض

«دولت های عضو متعهد می شوند که بر اساس اسناد بین المللی مربوط به حقوق بشر، حقوق مقرر در کنوانسیون حاضر را بدون هیچ گونه تمایز مخصوصاً از حیث جنس، نژاد، رنگ پوست، دین یا مذهب، عقاید سیاسی یا عقاید دیگر، خاستگاه ملی، قومی یا اجتماعی، تابعیت، سن، جایگاه اقتصادی، اموال و دارایی، وضعیت تاهل، محل تولد یا وضعیت های دیگر، برای تمامی کارگران مهاجر و اعضای خانواده آنان در قلمرو یا حوزه قضایی خودشان محترم

شمارند و تضمین کنند.» - ماده ۷

حق کار

«کارگران مهاجر در کشور محل کار، از حق انتخاب آزادانه شغل خود که در ازای آن حقوق می گیرند برخوردار خواهند بود» - ماده ۵۲ (۱)

حق تشکل

دولت های عضو حقوق کارگران مهاجر و اعضای خانواده آنان را به رسمیت می شناسند:

الف - شرکت در گردهمایی ها و فعالیت های اتحادیه های صنفی و سایر انجمن هایی که به موجب قانون به منظور حفظ منافع اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و غیره تشکیل شده اند، تنها منوط به رعایت قوانین سازمان مربوطه؛

ب - عضویت آزادانه در هر اتحادیه صنفی و هر انجمنی به ترتیب فوق الذکر، تنها منوط به رعایت قوانین سازمان مربوطه؛

پ - درخواست کمک و مساعدت از هر اتحادیه صنفی و هر انجمنی به ترتیب فوق الذکر.

ماده ۲۶ (۱) (الف - پ)

«کارگران مهاجر و اعضای خانواده آنان به منظور ارتقا و حمایت از منافع اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و غیره خود از حق تشکیل انجمن ها و اتحادیه های صنفی را در کشور محل کار برخوردار خواهند بود» - ماده ۴۰ (۱)

مزد مساوی

«کارگران مهاجر در خصوص اجرت از رفتاری برخوردار خواهند بود که از آنچه برای اتباع کشور محل کار اعمال می شود کمتر مطلوب نباشد» - ماده ۲۵ (۱)

